

Agnieszka Celej

aga.cej@gmail.com

Justyna Zawada

justyna.zawada@ebib.pl

Stowarzyszenie EBIB

Otwartość niejedno ma imię – felieton

Wydawałoby się, że o otwartości w kontekście bibliotek już tyle napisano, powiedziano... Otwarta biblioteka, otwarty dostęp do zbiorów i usług, otwarta nauka, otwarte dane badawcze, otwarte zasoby edukacyjne – przykłady otwartości w kontekście bibliotek można mnożyć nieustannie. Czyż temat nie został już poruszony z każdej strony tak, że niewiele pozostało do dodania? Dlaczego mimo to my bibliotekarze wciąż na nowo ten temat podejmujemy?

Kilka lat temu Jeffrey Pomerantz i Robin Peek¹ wskazali na rozwój znaczenia terminu “otwarty”, które wraz z postępowaniem cywilizacyjnym ewoluowało i rozciągnęło się w rozmaite odcienie (ang. *shades*), a większość z nich przybrało w XXI w. Istnieją więc pojęcia otwartego źródła, otwartego dostępu, otwartego społeczeństwa, otwartej wiedzy, otwartego rządu, a nawet otwartego jedzenia – pisali autorzy artykułu *Fifty shades of open*. Dziś, na początku trzeciej dekady XXI w., wydaje się, że odcieni otwartości jest tak wiele, że jeszcze przez długie lata będą one przedmiotem licznych dyskusji. Dotyczy to również świata bibliotek.

Otwartość stała się zarówno modnym trendem, jak i koniecznością we współczesnym świecie. Bibliotekarze, jak zawsze wychodząc naprzeciw zmieniającej się rzeczywistości i pojawiającym się wyzwaniom, podejmują różnorodne działania, aby otwartość na stałe zagościła w bibliotekach. W ostatnim numerze “Biuletynu EBIB” w roku 2022 pragniemy przybliżyć Czytelnikom różne odcienie otwartości, z jakimi mierzy się współczesny bibliotekarz.

Oprócz artykułów tematycznych do grudniowego numeru Biuletynu wpłynęło sporo sprawozdań z rozmaitych wydarzeń – kilku konferencji, Forum Młodych Bibliotekarzy, a także z targów książki. Tematy związane z otwartością przeplatają się w nich z innymi zagadnieniami, jednakże sam fakt, że bibliotekarze tak licznie uczestniczą w tego typu wydarzeniach wskazuje na jeden z odcieni otwartości, a mianowicie otwartość bibliotekarzy – na nowe idee, nową wiedzę, nowe umiejętności.

Część tematyczną grudniowego numeru “Biuletynu EBIB” otwiera artykuł Magdaleny Żerek – *Biblioteka Publiczna Gminy Grodzisk Mazowiecki otwarta na czytelników*. W tej bibliotece odcienie otwartości przeplatają się z kolorystyką wnętrza i barwami otaczającej budynek natury. W artykule przeczytacie Państwo zarówno o otwartości w kontekście architektury i or-

¹ POMERANTZ, J., PEEK, R. Fifty shades of open. *First Monday* [online]. 2016, vol. 21, no. 5. [Dostęp 23.12.2022]. ISSN 1396-0466. Dostępny w: <http://dx.doi.org/10.5210/fm.v21i5.6360>.

ganizacji przestrzeni biblioteki, jak i usług bibliotecznych i działalności bibliotekarzy. W prezentowanej bibliotece potrzeby czytelników stawiane są na pierwszym miejscu, dlatego oni sami brali udział w projektowaniu nowej siedziby biblioteki, a także uczestniczą w kształtowaniu oferty jej usług.

O otwartości na potrzeby użytkowników przeczytają Państwo również w artykule Katarzyny Walichnowskiej – *Dostępność i otwartość na nowe usługi w małych bibliotekach na przykładzie Gminnej Biblioteki Publicznej im. Marii Dąbrowskiej w Komorowie*. Bibliotekarze z komorowskiej biblioteki wyszli naprzeciw potrzebom tych czytelników, którzy nie mają możliwości dotrzeć do niej osobiście. "Komorowski Książkowóz" wyruszył w trasę w 2021 r. i z powodzeniem dostarcza książki w najdalsze zakątki gminy Michałowice.

Gdzie digitalizacja nie śpi? W Gdańsku. Tak działalność Biblioteki Politechniki Gdańskiej w zakresie otwartych zasobów cyfrowych określają Kamila Kokot-Kanikuła i Anna Sobolewska w artykule *Digitalizacja nie śpi! Czy w Bibliotece Politechniki Gdańskiej sprostamy wyzwaniom stawianym przez cyfrową humanistykę?* Biblioteka Politechniki Gdańskiej, uwzględniając dynamiczną wirtualną rzeczywistość, postęp technologiczny oraz zmieniające się potrzeby użytkowników, dąży do wprowadzania nowych technologii cyfrowych oraz udoskonalenia już zdigitalizowanych zasobów kultury i nauki udostępnianych na platformie Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej.

Czy Uniwersytet w Białymstoku włączył się w ruch open access? Zdradza nam to Katarzyna Puksza w artykule *Realizacja idei open access na Uniwersytecie w Białymstoku*, zamykającym cykl tekstów „otwartościowych”. Autorka opisuje w nim bogatą działalność Uniwersytetu w Białymstoku, a w szczególności pracowników Repozytorium Uniwersytetu w Białymstoku, w zakresie otwartej nauki.

W dziale *Opinie, badania* Jerzy Franke w artykule *OMNIS2 – kilka uwag, parę dygresji* przedstawia obszernie swoją opinię na temat projektu OMNIS 2 i tworzenia ogólnokrajowej sieci bibliotecznej (OSB) przez Bibliotekę Narodową. Tekst ten, nawiązując do NUKAT-u, jest jednocześnie głosem w ogólnopolskiej dyskusji nad znaczeniem katalogów centralnych i ciekawym uzupełnieniem poprzedniego numeru "Biuletynu EBIB"².

Sprawozdania opublikowane w niniejszym numerze Biuletynu prezentują cały wachlarz zagadnień poruszanych na konferencjach i innych wydarzeniach, w tym otwarty dostęp do publikacji, różnego rodzaju inicjatywy wspierające rozwój otwartej nauki, cyfryzację dziedzictwa kulturowego, wprowadzanie nowoczesnych technologii i e-usług, otwartość na zmiany w funkcjonowaniu i roli bibliotek.

² *Biuletyn EBIB* [online]. 2022, nr 5(206), Centralna informacja biblioteczna i naukowa w Polsce – stan obecny. Sadurki: Stowarzyszenie EBIB, 1999–. [Dostęp 23.12.2022]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/issue/view/95>.

Zachęcamy Państwa do sięgnięcia po ostatni w tym roku numer "Biuletynu EBIB", mając nadzieję, że zawarte w nim teksty dostarczą zarówno fachowej wiedzy, jak i inspiracji, a także otworzą Państwa na nowe możliwości.

Bibliografia:

1. *Biuletyn EBIB* [online]. 2022, nr 5(206), Centralna informacja biblioteczna i naukowa w Polsce – stan obecny. Sadurki: Stowarzyszenie EBIB, 1999–. [Dostęp 23.12.2022]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/issue/view/95>.
2. POMERANTZ J., PEEK R. Fifty shades of open. *First Monday* [online]. 2016, vol. 21, no. 5. [Dostęp 23.12.2022]. ISSN 1396-0466. Dostępny w: <http://dx.doi.org/10.5210/fm.v21i5.6360>.